

Tuntud ooperite taaslavastused

Teatrikülastajate mõtteid pärast «Talupoja au» ja «Pajatsite» etendust

RAT «Estonia» lõpetas oma tänavuse hooaja stacionaaris kahe tuntud ja paljumängitud ooperi taaslavastusega — publiku ette jõudsid Pietro Mascagni «Talupoja au» ja Ruggero Leoncavallo «Pajatsid». Alljärgnevalt toome ära nelja vaataja etendusjärgsed muljed-mõtted.

Oppejõud ja tõlkija H. VIIRA:

«Mina olen küll juba nii staažikas ooperikülastaja, et oleksin tahtnud kuulda-näha midagi uut, nagu olid mõne aasta eest näiteks Puccini «Mantel», «Ode Angelica» ja «Gianni Schicchi». Aga üks muidugi ole teatril omad plaanid ja taotlused. Väga loomulik on seegi, et tuleb ooperiliteratuuri raudvara tutvustada ka noorematele vaatajatele, kellele see on uudiseks.

«Talupoja aus» meeldis eriti U. Tautsi nooruslikkus ja ilmekus, samuti L. Tammeli siitsiialikult range Ema kuju. Tore oli ka H. Krumm, aga miks ta algul oli täielikus pimedes. Kui laulja on laval, siis tahaks ikkagi näha ka, mida ta seal teeb. Küsitavaks jäid mulle Voorimehe ja tema naise kostüümid — kas on ikka õige neid mingiteks külaristokraatideks teha ja muudest tegelastest nii tugevasti

eristada? Lavastuslikult ei meeldinud «Estonia» pisikesele lavale seatud suur rahvarohke protsessioon — see eksitas nii vaatajaid kui tegijaid endidki.

Ka «Pajatsite» etendus oli ilus: M. Haamer on väga kaunis Nedda, K. Karaskil on Canio minu arust vist parim osa, mis seni kuulnud. Sümpaatne oli V. Puura, toredasti humoristlik T. Tralla. Lausa fantastiline on aga T. Kuusik, kelle repertuaaris on Tonio osa juba 40 aastat! Ta hääl kõlab võimsalt ja vabalt, aastatega on järjest paremaks läinud ka tema diktsioon. Kui pärast proloogi puhkes saalis spontaanne aplaus T. Kuusikule, plaksutasin minagi peopesad tuliseks. Maestro oli seda tunnustust tõesti väärt.

Lõpetuseks üks (vist küll lootusetu!) märkus — ka nendes etendustes katab orkester vahel soliste, igatahes saali esimestes ridades küll.»

Keemik A. HANSEN:

«Etenduses meeldis vägagi palju, aga ometi jääb minu selle hooaja suurimaks ooperielamuseks siiski Verdi «Attila». «Pajatsid» tundsin varem üksiknumbrite järgi, rõõmsaks üllatuseks aga olid toredad koorid. Muidugi, hülgav laulja on T. Kuusik. Meeldis ka see, millise omapoolse

suhtega K. Karask Canio traagilist osa laulis — kuulsin selles paiguti ka huumorit ja eneseirooniat.

Üldiselt jättis mulle tugevama mulje «Talupoja au» kui tervik. Võib-olla sellepärast, et teos oli mulle täiesti uus. Ja ka heliplaadidelt või raadiost pole osanud isegi üksiknumbreid sellest tähele panna. Ka solistide poolest oli «Talupoja au» nagu meelde jäävam. Kauaks jääb mällu U. Tautsi Santuzza — must, ahas-tav ja kannatav kuju, kelle hääles on nii palju ilmekust. Just hääle kaudu suudab ta nagu kõik edasi anda, mis seda noort talutüdrukut piinab.

Lavakujundus mõjus mulle nagu ahistavana, liiga raske — kõik oli üks suur hall kivihunnik. Seepärast oli laval vähe liikumisruumi ja õhku. Päris ummukusse jäid tegelased laval kirikusse suunduva rongkäigu ajal: siis ei olnud küll kellelgi ruumi ei istuda ega astuda. Paistab, et vähemasti see koht on pahasti lavastatud. Ma ei tea, kuidas teisi, aga mind segas kuulamisel märgatavalt ka see, et lavapõrand, eriti aga puutrepp pea igal sammul naksusid ja nagisesid.

Siiski kokkuvõttes — ilus muusikaline elamus.»

Insener E. TRUU:

«Kuulun nende ooperiharrastajate hulka, kellel mänguline külg pole sugugi vähem tähtis kui ilus laulmine. Sellepärast vist jättis tugeva mulje varemgi kuulnud-nähtud «Talupoja au». U. Tauts ja H. Krumm viisid oma osad läbi ilusas tõusvas joones, lausa lust oli nende esinemist jälgida. «Pajatsitest» jäid eeskätt meelde T. Kuusik ja K. Karask. Eriti meeldis see, kuidas viimane oli osanud oma osast dramaatilise, ka mänguliselt igati tervikliku kuju luua.

Et «Talupoja au» eriti meeldis, on vist tingitud järgmisest: selle ooperi ajal on muusikalistel fraasidel nagu aega selgineda, jõuda kuulajaini. «Pajatsites» toimub aga kõik rutakamalt, eriti lõpposas, kus sündmused kulminatsiooni jõuavad.

Nüüd sellest, mis kummaski ooperis häiris. Tundub, et massi organiseerimine laval ei olnud hästi läbi mõeldud või paika pandud. Sageli oli koor liiga ees, tekkis põhjendamatu sebumist ja sehendamist. Protsessioon antud juhul lihtsalt ei mahtunud laval ega pääsenud sealt ka õieti ära. Mõnikord kadus ka nagu näitlejate ansamblitun-

netus, sest püüti omaette ja lauldi võimalikult lava ees-servas.

Siiski oli kena tuttavat muusikat taas kuulda. Mulle tundus ka, et dirigent E. Klas näitas üles suurt püüdlikkust nende nõudlike teoste juhutamisel.»

Jurist J. GROSSMANN:

«Kõigepealt mulle meeldis E. Renteri lavakujundus — väene väike Siitsiilia küla, kus kõik on kivine, hall ja raske. Täit tunnustust tuleb avaldada ka dekoratsioonide teostajale U. Kärbisele.

Lauljatest tõstaksin esile T. Kuusikut, H. Krummi, U. Tautsi ja K. Karaskit. Väga soodsas mulje jätsid ka kaks nooremast lauljat, keda mul vähe on juhust olnud kuulda. Need on huvitava omapärase häälega L. Tammel, samuti V. Puura. Meeldis ka L. Pannova Lola väikeses sarmikas osas. Tema meest aga kehastab V. Kuslap nagu liiga jäiga ja härrandlikuna. Ka U. Tautsilt Santuzza osas oleksin oodanud suuremat mängulist vaheldusrikkust, sest tema hääles oli rohkem ilmekust kui lavalises tegevuses.

E. Klas juhatab etendust suure kaasaalamisega, osates hästi nakatada kogu suurt esinejate kollektiivi. Mul oli ainult kahju, et «Ellerheina» kammerkoor kõlas liiga nõrgalt, eriti algul; mõjule ei pääsenud ka J. Tombi nimelise Kultuuripalee poistekoori lauljate hääl. Üldiselt aga naustisin etendust, eriti «Talupoja au» tervenisti.»